Dnro 001/81/2021

Elina Sojonen

21.5.2021

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne 11.5.2021

HE 76/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Akava lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Tarvitsemme uusia keinoja, joilla työikäiset voivat täydentää ja päivittää osaamistaan vastaamaan työelämän muutoksiin. Jatkuva oppiminen on tuotava osaksi työelämää. On luotava palveluita ja keinoja, joiden avulla ihmiset löytävät nykyistä paremmin omat osaamistarpeensa ja niihin vastaavan koulutuksen. Jatkuvan oppimisen edistäminen edellyttää uuden luomista: rakenteiden ja koulutuksen saavutettavuuden kehittämistä.

Lausunnon pääkohdat:

- Akava pitää esityksen tilannekuvaa ajankohtaisena ja onnistuneena.
- Suunniteltu tehtäväkenttä on laaja suhteessa palvelukeskuksen kokoon.
- Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskukselle sopii jatkuvaa oppimista koordinoiva ja tukeva rooli.
- Palvelukeskuksen toiminnan käynnistyessä on pidettävä huolta, ettei synnytetä päällekkäisiä rakenteita nykyisille toiminnoille.
- Toiminnan tuloksellisuus- ja vaikuttavuusarviointi on tarpeen.
- Digitaalisten osaamis- ja ohjauspalvelujen ja niiden kehittämisen tulee olla vahvasti sidottuna palvelukeskuksen toimintaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyön kehittäminen jatkuvan oppimisen kysymyksissä on olennaista jatkuvan oppimisen uudistuksessa. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen (jatkossa: palvelukeskus) tehtävät, sen koordinoiva ja tukeva rooli ovat selkiytyneet valmistelussa, vaikka toiminnan osalta on edelleen asioita, jotka jäävät avoimeksi ja täsmentynevät vasta käytännössä.

On perusteltua, että jatkuvan oppimiseen ja työllisyyteen liittyvä koordinointi ja kehittäminen olisi yhden toimijan vastuulla. Jos palvelukeskus onnistuu tehtävässään, kehittämistyötä pystytään jatkossa tekemään koordinoidusti, tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti.

Akava pitää esityksen tilannekuvaa ajankohtaisena ja palvelukeskukselle määriteltyjä tehtäviä tärkeinä. On kuitenkin

epävarmaa, ovatko esityksessä määritellyt keinot riittäviä kaikkien asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Palvelukeskukselle suunniteltu tehtäväkenttä on laaja suhteessa keskuksen kokoon ja henkilöstömäärään.

Valmistelussa on ollut haasteita kirjata tehtävistä tarkasti ja konkreettisesti. Akava yhtyykin lainsäädännön arviointineuvoston näkemykseen syvällisempien vaikutusarvioiden tarpeesta. Esityksen tulisi selventää tarkemmin, miten tilanne jatkuvan oppimisen kentällä tulee muuttumaan keskuksen myötä. Tarvitaan esimerkiksi vaikutusarvio päällekkäisiin tehtäviin liittyen, sillä yhteistyötahoja ja osittain päällekkäistä työtä tekeviä toimijoita löytyy nykyisestä palvelutarjonnasta.

Palvelukeskuksen toiminnan käynnistyessä ja toimintojen tarkentuessa on pidettävä huolta, ettei synny päällekkäisiä rakenteita. Esimerkiksi palvelukeskuksen rahoittaman koulutuksen suhde muihin koulutusmuotoihin, kuten omaehtoiseen opiskeluun työttömyysetuudella, on tehtävä hyvin selkeäksi, ettei etuuksiin tai osallistumismahdollisuuksiin vaikuttavaa epäselvyyttä synny.

Uutta osaamista lähdetään etsimään verkosta. Digitaalisten osaamis- ja ohjauspalvelujen ja niiden kehittämisen tulee olla vahvasti sidottuna palvelukeskuksen toimintaan palveluiden saatavuuden ja myös resurssien riittämisen näkökulmasta. Myös näiden käynnissä olevien jatkuvan oppimisen digitalisaatioon liittyvien hankkeiden osalta palvelukeskukselle sopisi koordinoiva ja kokoava rooli.

Erilaiset itsensä työllistämisen muodot lisääntyvät. Siksi on hyvä, että esityksessä huomioidaan koulutuksessa aliedustettuina ryhminä ja erityisinä kohderyhminä itsensätyöllistäjät, freelancerit ja yrittäjät. Monimuotoisesta ansiotyöstä tulonsa koostavilla on vaikea osallistua jatkuvaan oppimiseen työntekomallinsa takia.

Ennakointitiedon koostaminen ja analysointi on toimiva lähtökohta toiminnan käynnistämiselle. Samalla on hyvä siirtää ennakoinnin painotusta koulutustarpeen ennakoinnista työelämän osaamistarpeen ennakointiin.

Akava katsoo, että työelämän edustajien edustus jatkuvan oppimisen ja työllisyyden neuvostossa tukee palvelukeskuksen työelämäyhteyttä. Neuvostossa edustettuna tulisi työmarkkinaosapuolten lisäksi olla edustettuna myös koulutuksen kenttä, kuten esimerkiksi korkeakoulujen edustajat.

Akava ry:n puolesta

Elina Sojonen
johtava asiantuntija